REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

unisVET
uvajanje novih izobraževalnih programov na področju storitev

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Simona Špeh

VAJE IZ POTROŠNJE, IZBIRE IN POVPRAŠEVANJA

Program: EKONOMSKI TEHNIK
Modul: Sodobno gospodarstvo
Vsebinski sklop: RAZVOJ IN DELOVANJE GOSPODARSTVA

Ljubljana, februar 2011

Srednje strokovno izobraževanje

Program: **Ekonomski tehnik**
Modul: **Sodobno gospodarstvo**
Vsebinski sklop: **Razvoj in delovanje gospodarstva**

Naslov učnega gradiva
Vaje iz potrošnje, izbire in povpraševanja

Ključne besede: **potrošnik, dobrine, izbira, koristnost dobrin, cena, dohodek, premica alternativnih možnosti, premica dohodka, alternativni stroški, povpraševanje, elastičnost, prihodki.**

Seznam kompetenc, ki jih zajema učno gradivo:
RDG1 : Racionalno ravnanje, skladno z zakonitostmi sodobnega tržnega gospodarstva.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

330.567.2(075.8)(076.1)(0.034.2)

ŠPEH, Simona
Vaje iz potrošnje, izbire in povpraševanja [Elektronski vir] / Simona Špeh. - El. knjiga. - Ljubljana : GZS, Center za poslovno usposabljanje, 2011. - (Srednje strokovno izobraževanje. Program Ekonomski tehnik. Modul Sodobno gospodarstvo. Vsebinski sklop Razvoj in delovanje gospodarstva)

Način dostopa (URL): http://www.unisvet.si/index/activityld/44. - Projekt UNISVET

ISBN 978-961-6413-63-3

255521024

Avtorica: **Simona Špeh**
Recenzentka: **Veronika Sabadin**
Lektorica: **Mirjam Furlan Brec**

Založnik: **GZS Ljubljana, Center za poslovno usposabljanje**
Projekt unisVET

URL: http://www.unisvet.si/index/index/activityld/44
Kraj in datum: **Ljubljana, februar 2011**

To delo je ponujeno pod licenco Creative Commons:
Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji.

Učno gradivo je nastalo v okviru projekta unisVET Uvajanje novih izobraževalnih programov v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju s področja storitev za obdobje 2008-2012, ki ga sofinancirata Evropska unija preko Evropskega socialnega sklada in Ministrstvo Republike Slovenije za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja, prednostna usmeritev Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Vsebina gradiva v nobenem primeru ne odraža mnenja Evropske unije. Odgovornost za vsebino nosi avtor.

Uvod

Cilj zbirke nalog je boljše razumevanje teorije osnovnega ekonomskega problema kot posledice hitrejšega naraščanja potreb po razpoložljivih dobrinah, obenem pa tudi spoznavanje oblik reševanja ekonomskega problema ter spoznavanje koristnosti dobrin in odločanja pri nakupih.
Naloge so zasnovane tako, da od tebe sprva zahtevajo poznavanje osnovnih definicij, sledijo računske naloge in naloge, v katerih moraš narisati in razložiti premico alternativnih možnosti potrošnje ter grafično prikazati in razložiti premike krivulje alternativnih možnosti potrošnje kot posledico sprememb različnih dejavnikov.
Pri nekaterih nalogah pa boš moral izračunati mejno koristnost dobrine in na podlagi tega razložiti zakon padajoče mejne koristnosti. Pri reševanju nalog ti svetujem uporabo PPT gradiva, ki si ga spoznal pri pouku.

KAZALO

1. Vprašanja odprtega tipa 5
2. Obkroži pravilne odgovore 6
3. Trditve 8
4. Grafična analiza 8
5. Grafična in računska analiza 10
6. Računske naloge 11
Viri 14

1. Vprašanja odprtega tipa

a) Pojasni osnovno teorijo potrošnikove izbire.

b) Kako bi opredelil premico cene?

c) Pojasni pojem oportunitetni (alternativni) stroški nakupa.

d) Pojasni pojem mejna koristnost dobrine in navedi primere.

e) Kako se spremeni potrošnikova izbira, če se spremeni njegov dohodek oziroma cena dobrin?

f) Kaj pomeni cenovna elastičnost povpraševanja? Kaj pa je dohodkovna elastičnost?

g) Zapiši formulo in pojasni kakšen predznak ima križna elastičnost, če sta dobrini substituta.

h) Obrazloži in nariši shemo tržnega povpraševanja. Na primer: v razredu izdelajte tržno povpraševanje za določeno dobrino.

2. Obkroži pravilne odgovore

a) Mejna koristnost je

- korist, ki jo daje vsaka dodatna enota dobrine.
- korist, ki jo dobimo z eno dobrino.
- korist, ki jo dobimo ob uporabi obeh sobri.
- zadovoljstvo potrošnika oziroma celotna koristnost.
- naraščanje zadovoljstva potrošnika ob povišanju enot dobrin na razpolago.

b) Premica cene pomeni

- število enot dohodka, ki ga ima potrošnik.
- zadovoljstvo, ki ga ima potrošnik ob uporabi dobrine.
- kombinacijo cen in dohodkov.
- najboljšo strukturo nakupa za potrošnika.
- noben odgovor ni pravilen.

c)
Marko je navdušen košarkaš in rad hodi v kino. Izbira med dvema dobrinama, vstopnicami za kino in vstopnicami za košarkaške tekme. Cena vstopnice za kino je 4 evre, cena vstopnice za tekmo pa 3 evre. Če bi svojo žepnino porabil le za nakup vstopnic za kino, bi jih lahko kupil 12 na teden.
Koliko vstopnic za ogled košarkaške tekme bi lahko kupil, če bi svojo žepnino porabil za nakup teh vstopnic?

- 36
- 48
- 9
- 16
- noben odgovor ni pravilen.

d)
Naj bosta px in py ceni dveh dobrin, R pa je potrošnikov dohodek. Premica cene se vzporedno premakne proti izhodišču, če:

- se px in py zvišata za 5%.
- se px zviša za 5%, py pa za 10%.
- obe ceni se zvišata za 5% in tudi dohodek se poviša 5%.
- potrošnik spremeni svojo odločitev.

e)
Kateri od naslednjih dvojic sta med seboj komplementarni:

- Nalivno pero in kemični svinčnik.
- Tipkovnica in računalnik.
- Čoln in rešilni pas.
- Stojalo za svetilko in svetilka.
- Športni copati in sandali.

f)
Katere od naštetih dobrin imajo cenovno neelastično povpraševanje?

- Bencin.
- Dijamanti.
- Kruh.
- Poletne počitnice.
- Cigareti.

g)
Individualno povpraševanje za dobrino A je sledeče:

	Povpraševanje			
	potrošnik 1	potrošnik 2	potrošnik 3	potrošnik 4
Cena v €	enote A	A	A	A
2	50	-	-	-
3	60	60	90	120
4	80	70	100	150
5	100	80	120	150
6	140	90	130	160

Tržno povpraševanje po dobrini A, če je cena 4 €, je:

- 10 enot.
- 150 enot.
- 400 enot.
- 440 enot.
- 580 enot.

3. Trditve

Na črtico ob vsaki trditvi zapiši, če je trditev pravilna oziroma napačna.

a) Če se dohodek poveča, se poveča tudi povpraševanje po dobrinah. ___
b) Če se cena dobrine zniža, se premica cene vzporedno premakne. ___
c) Koristnost dobrine pomeni sposobnost zadovoljitve potrebe. ___
d) Vse možne kombinacije dobrin se nahajajo pod premico cene. ___

4. Grafična analiza

a)
Grafično ponazori premik premice cene, če se potrošnikov dohodek najprej:

a) zniža, potem pa

b) zviša.

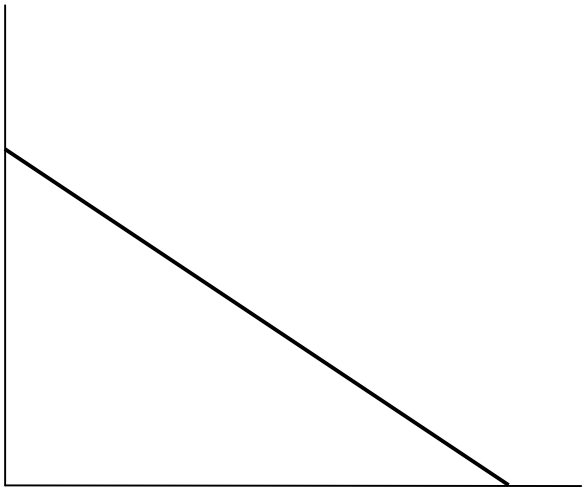

b)
Potrošnik ima na razpolago 120 €. Cena dobrine x znaša 10 €, cena dobrine y pa 12 €.

Grafično ponazori premik premice cene, če se cena dobrine x poviša z 10 € na 20 €, dohodek in cena dobrine y pa se ne spremenita.

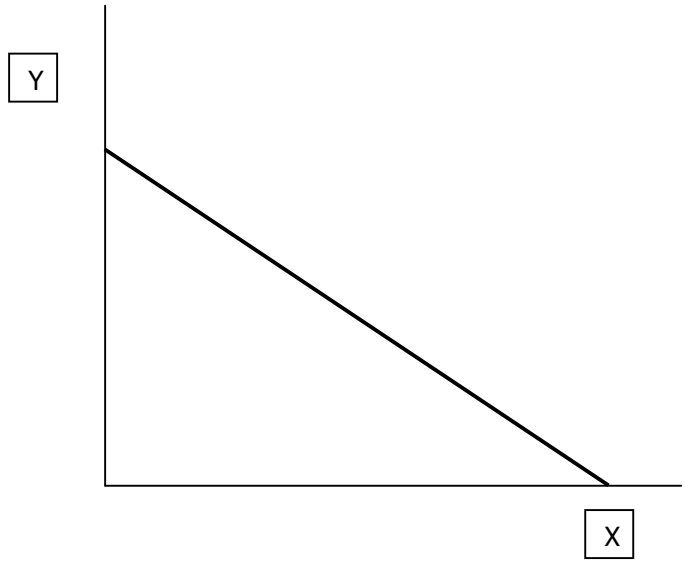

5. Grafična in računska analiza

a)
Spodaj je ponazorjena krivulja povpraševanja.

Izberi dve točki, A in B, ki ležita na krivulji, in obrazloži zakon povpraševanja.

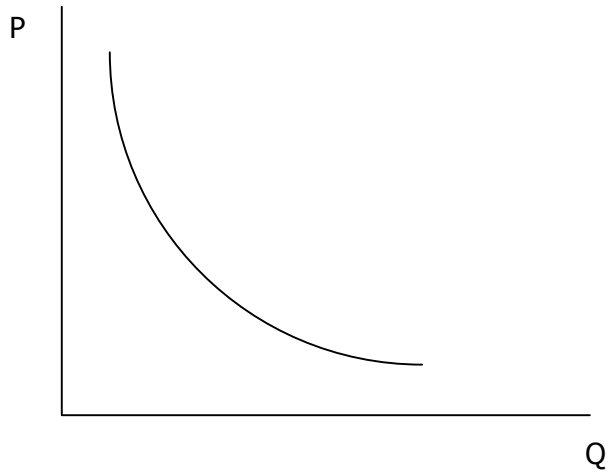

b)
Za vsak naveden primer zapiši enačbo in nariši premico cene, pri čemer sta p_1, p_2 ceni dobrin 1 in 2, R pa je dohodek.

a) $p_1=2$, $p_2=2$, R=30;	b) $p_1=3$, $p_2=6$, R=60	c) $p_1=2p_2$, $R=20p_1$

c)
Zapiši enačbo in nariši premico cene, če je $p_1=4$, $p_2=2$, R=20, kjer sta p_1, p_2 ceni dobrin 1 in 2, R pa je dohodek.

Enačba: _____

Ponazori, kako se premakne premica cene, če:

a) se cena p_2 podvoji,

b) inflacija povzroči dvig obeh cen in dohodka za 50 %.

6. Računske naloge

a)
Cena $p_{1,}$ neke dobrine je 700 denarnih enot, povpraševanje $q_{1,}$ po tej dobrini pa znaša 100.
Cena se poviša na 750 denarnih enot, povpraševanje pa pade na 60 enot. Izračunaj cenovno elastičnost povpraševanja.

(ALTERNATIVNI STROŠKI – ker ne moremo zadovoljiti vseh potreb naenkrat, smo prisiljeni izbrati. Žrtvovano količino druge dobrine imenujemo alternativni stroški.)

b)
Anini alternativi stroški med dobrino x in y znašajo: 3y / x.

Dokaži, da je Anina premica možnosti potrošnje padajoča.

Ana ima na razpolago 240 denarnih enot, cena dobrine x znaša 10 denarnih enot, cena dobrine y pa 5 denarnih enot. Izračunaj Anino možnost potrošnje.

c)
Potrošnik ima tedensko na razpolago 100 denarnih enot. Ves dohodek porabi za nakup knjig in revij. Cena ene knjige znaša 5 €, medtem ko cena ene revije znaša 2,50 €.

Zapiši enačbo možnosti potrošnje in jo prikaži v grafu.

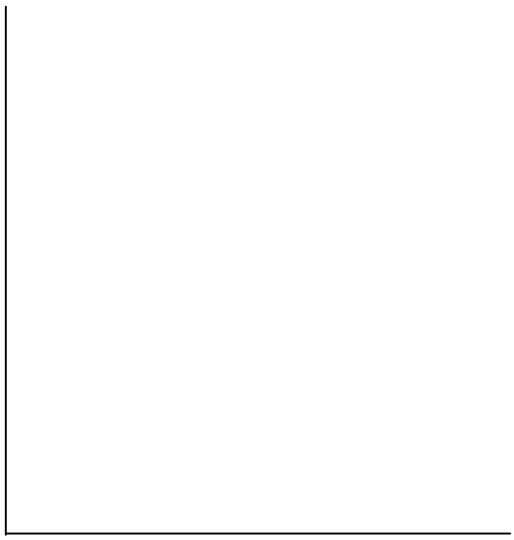

d)
Na trgu mletega popra so prisotni le trije potrošniki: 1, 2 in 3.

Enačbe njihovih povpraševanj so sledeče:

$Q_1 = 50 - P_1$,
$Q_2 = 46 - 0{,}5P_2$
$Q_3 = 65 - 0{,}7P_3$.

Izračunaj tržno povpraševanje!

e)
Marko ima na razpolago 60 €. Potrebuje nekaj novih CD-jev in nekaj novih bombažnih majic.

- Cena CD-jev znaša 12 €.
- Cena majice znaša 6 €.

količina	Mejna koristnost cd-jev	Cena cd-jev	Mejna koristnost majice	Cena majice
1	20	12	18	6
2	16	12	16	6
3	12	12	8	6
4	8	12	6	6

- Katera bo Markova optimalna izbira?

- Markove možnosti potrošnje prikaži grafično.

Viri

- Crocetti, Simone: Economia politica: Una questione di scelte, Ed. Tramontana
- Lastni.